

Gebiedsontwikkeling voor de inclusieve stad: wat is dat?

Janssen, Celine

Publication date

2019

Document Version

Final published version

Citation (APA)

Janssen, C. (Author). (2019). Gebiedsontwikkeling voor de inclusieve stad: wat is dat?. Web publication/site, Gebiedsontwikkeling.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/gebiedsontwikkeling-voor-de-inclusieve-stad-wat-dat/>

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable). Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights. We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Gebiedsontwikkeling voor de inclusieve stad: wat is dat?

Door [Céline Janssen](#)

29 apr 2019 - **Inclusieve gebiedsontwikkeling, wat is dat?** promovenda Céline Janssen schrijft er in haar blog over. “Begrip van wat ‘de inclusieve stad’ is, is essentieel voor een volledig beeld – en dat is juist waar ‘inclusief’ om gaat.”

Céline Janssen doet binnen de praktijkleerstoel Gebiedsontwikkeling sinds 2019 promotieonderzoek naar ‘Sociale duurzaamheid implementeren in gebiedsontwikkeling’. Voor [Gebiedsontwikkeling.nu](#) houdt zij een blog bij over haar vorderingen, dilemma’s, vragen en inzichten.

De eerste keer dat ik het begrip ‘de inclusieve stad’ hoorde, was tijdens mijn opleiding Bouwkunde. Ik volgde toen een studievak over het ontwerp van de openbare ruimte voor mensen met een lichamelijke beperking. Inmiddels houd ik me fulltime bezig met het vakgebied gebiedsontwikkeling en hoor ik weer regelmatig ‘de inclusieve stad’ voorbijkomen. Wanneer het gaat over het betrekken van bewoners tijdens planningsprocessen, maar ook bij het oplossen van het woningtekort voor de middenklasse, of het bieden van goedkope werkruimtes aan startende ondernemers.

Het valt me op dat discussies over de inclusieve stad vaak onbewust over verschillende groepen mensen gaan. De ene keer bespreken we de zorgtoegankelijkheid van ouderen, de andere keer

het onderwijsniveau in achterstandswijken. Hoewel de groep die meeste aandacht verdient natuurlijk per gebied of stad kan verschillen, doet die variatie me afvragen of we een compleet genoeg beeld hebben voor wie we de inclusieve stad bedoeld is, en hoe bewust we kiezen over wie we praten. Ook vraag ik me vanwege deze uiteenlopende interpretaties af in hoeverre ‘de inclusieve stad’ een modeterm is die we over een paar jaar weer door iets nieuws vervangen.

Toch laat de toenemende aandacht voor het begrip naar mijn idee zien dat er behoefte bestaat om vanuit een ander, sociaal georiënteerd perspectief, naar gebiedsontwikkeling te kijken, waarbij de kansen voor de mens in de stad centraal staan. Om te voorkomen dat ‘de inclusieve stad’ als een *buzzword* strandt, is het de moeite waard de betekenis voor gebiedsontwikkeling te bespreken: wat houdt de inclusieve stad in en wat kun je er mee in gebiedsontwikkeling? Hieronder beschrijf ik wat mij opvalt.

Korte- vs langetermijnperspectief

Een eenvoudige vertaling van ‘inclusief’ is ‘het niet uitsluiten van iets of iemand’. De inclusieve stad gaat dus over ‘iedereen’. Wat het ingewikkeld maakt om bij gebiedsontwikkeling een kloppend beeld van ‘iedereen’ te hebben, is dat gebiedsontwikkeling een proces is dat tijd kost en op maatschappelijke ontwikkelingen moet anticiperen. Is ‘iedereen’ ook nog over 10 jaar iedereen, wanneer de gebouwen zijn opgeleverd? Of over 50 jaar, wanneer het vastgoed en de aangelegde infrastructuur er nog steeds staan?

Demografische trends kunnen houvast bieden om de toekomst in te schatten. Zo laten bevolkingsstatistieken zien dat [de diversiteit in afkomst van de Nederlandse bevolking stijgt](#), de grote steden alleen [groeien dankzij buitenlandse verhuizingen naar de stad toe](#), en dat de [vergrijzing eerst toeneemt en rond 2030 stabiliseert](#).

Waarden vs waarden

Bovengenoemde vertaling gaat vooral over de vraag *voor wie* ‘de inclusieve stad’ bedoeld is. Tijdens het doorspitten van de wetenschappelijke literatuur stuitte ik op discussies over de vraag *waarom* ‘de inclusieve stad’ een streven is. De antwoorden hierop slaan dan vaak terug op fundamentele waarden zoals rechtvaardigheid, gelijke kansen, leefkwaliteit, democratie en diversiteit.

De betekenis van ‘de inclusieve stad’ krijgt op die manier een normatieve dimensie: welke waarden je centraal stelt, is een keuze. Ook kunnen gestelde waarden met elkaar conflicteren wanneer je deze wilt implementeren in de ruimtelijke omgeving. Denk aan het investeren in de openbare ruimte in een centrumgebied: kies je voor het toevoegen van extra kwaliteit aan de openbare ruimte (voor leefkwaliteit), of het behoud van betaalbare woningen in het gebied eromheen (voor gelijke kansen)?

De politieke overwegingen achter wat ‘de inclusieve stad’ is, zijn daarom van belang voor hoe je omgaat met de inrichting van steden, zeggen wetenschappers. Afhankelijk van welke overtuiging erachter schuilt, kunnen verschillende paden leiden tot ‘de inclusieve stad’. De een wil

verschillende inkomens zoveel mogelijk over de stad verspreiden, de ander accepteert juist de sociaaleconomische verschillen tussen gebieden en wil juist de doorstroom ertussen bevorderen.

Sociaal vs politiek vs economisch perspectief

Misschien komt dit over als filosofisch geneuzel, of als een discussie voor planologen op landelijk niveau. Maar juist op de schaal van een gebiedsontwikkeling worden deze overwegingen concreet en worden conflicterende belangen zichtbaar. In de [discussie over de 40-40-20-regeling in Amsterdam](#) zien we bijvoorbeeld hoe een politieke interventie voor realisatie van ‘de inclusieve stad’ (namelijk voldoende aanbod van betaalbare woningen creëren door bij nieuwbouw de eis te stellen voor 40% gereguleerde huur, 40% middelduur (huur en koop) en 20% dure huur en koop), tot protest leidt bij vastgoedontwikkelaars. Zij vrezen dat woningen aan kwaliteit moeten inleveren, of in het ergste geval helemaal niet gebouwd worden. Het bepalen van waarden voor ‘de inclusieve stad’ kent dus ook een economisch perspectief, inclusief zijn invloed op de realisatie hiervan.

Het mag duidelijk zijn: het begrijpen van de verschillende perspectieven op ‘de inclusieve stad’ en de verschillende interpretaties die mogelijk zijn, maakt het een ingewikkeld concept om mee te werken. Niettemin is dat begrip naar mijn idee essentieel om er een volledig beeld van te creëren - want volledig zijn is nu juist waar ‘inclusief’ om gaat.

Verder lezen:

[26 feb 2019 Toronto: sociaal door verdichting? uitgelicht](#)

[15 okt 2017 ‘Omgevingswet net zo ingrijpend als transitie sociaal domein’](#)

[2 sep 2013 Soort zoekt soort: sociaal-economische scheidslijnen in Nederland](#)

Auteur

[Céline Janssen](#)

Promovenda / onderzoeker Leerstoel Gebiedsontwikkeling TU Delft